

Az egyéni büntől a társadalmi felelősségig. Médiabíráskodás Kiss László, az úszóválogatott szövetségi kapitányának nemierőszak-ügyében

Virágh Enikő Anna

viraghenikoanna@gmail.com

<https://doi.org/10.51624/SzocSzemle.2020.4.3>

Beérkezés: 2020. 05. 28.

Átdolgozott változat beérkezése: 2020. 11. 17.

Elfogadás: 2021. 01. 19.

Összefoglaló: A tanulmány a 2016-os Kiss László-ügyet vizsgálja a médiabíráskodás fogalmából kiindulva a legolvasottabb hat online híroldalon megjelenő cikkek alapján, különös tekintettel az újságírói vélemény-cikkekre. A médiabíráskodás Greer és McLaughlin (2011, 2012) értelmezésében olyan folyamat, amelynek során a hírmédia egyfajta morális alapokra hivatkozó populista igazságszolgáltatást gerjeszt és működtet. A tanulmány egyfelől azt vizsgálja, hogy mennyiben alkalmas a brit média működésére kitalált médiabíráskodás fogalma a magyarországi Kiss László-ügy leírására. Másfelől a nemi erőszak mint az ügy fontos dimenziója is vizsgálat tárgyát képezi, hiszen a Kiss-ügyben egy 55 évvel korábbi, jogilag már lezárt csoportos nemi erőszak elkövetéséről van szó. A tanulmány bemutatja, hogyan épül fel, és miként terjed ki az ügy egyéni szintről intézményi és társadalmi szintre, mi jellemzi a diskurzus eme szintjeit, illetve hogyan működik az egyes szinteken a médiabíráskodás mechanizmusa.

Kulcsszavak: médiabíráskodás, média feletti bíráskodás, Kiss László-ügy, nemi erőszak, szimbolikus erőszak

Bevezető

Kiss Lászlóról, az úszóválogatott többszörösen kitüntetett szövetségi kapitányáról 2016. április elején derült ki váratlanul, hogy 1961-ben, 21 évesen csoportos nemi erőszakban vett részt, amely miatt elítélték, és börtönben is ült. Kiss kezdetben tagadott, a korabeli bírósági eljárást koncepciós pernek, az ügy felmelegítését pedig személye elleni támadásnak nevezte. Kiss mellett a Magyar Úszó Szövetség (MÚSZ) és több ismert ember is kiállt. Az események nagy felháborodást keltettek, a fejlemények június végéig foglalkoztatták a magyar médiát és közvéleményt. Miután előkerült és interjút adott a korábban halottnak hitt áldozat, valamint több hasonló esetre is fény derült, Kiss végül bocsánatot kért az áldozattól, minden fontosabb titulusáról lemondott, és a nevét is levették a róla elnevezett uszoda faláról. A sajtó

az ügy minden lépését követte, a bocsánatkérés kamerák kereszttüzeiben zajlott, és a betűk levésését is fotók, illetve videók sokasága örökítette meg.

Jelen tanulmányban a médiabírászkodás (Greer–McLaughlin 2011, 2012) elméleti keretét kísérem meg a Kiss László-ügyre illeszteni. Amellett érvelek, hogy – bár egy lezárt jogesetről van szó, amelyben bírósági ítélet született, és az elkövető letöltötte börtönbüntetését – az ügy több szempontból és több különböző szinten a médiabírászkodás mint morális alapú, populista igazságszolgáltatás jegyeit mutatja. A tanulmány célja annak feltárása is, hogy milyen szintjei vannak a Kiss-ügyről szóló diskurzusoknak, milyen bűnök, milyen áldozatok és felelősök konstruálódnak ezekben a diskurzusokban, illetve reflektál-e a média a nemi erőszak intézményi és társadalmi beágyazottságára. A tanulmány az elméleti keret, a médiabírászkodás-fogalom, illetve a nemi erőszak megítélésének kifejtésével kezdődik, majd a vizsgálat módszerének leírásával folytatódik. Az eredményeket a diskurzus különböző szintjei szerint strukturálva mutatom be, végül a tanulmány a következtetésekkel zárul.

Médiabírászkodás

A médiabírászkodás (*trial by media*) elméleti modelljét Greer és McLaughlin (2011, 2012) elsősorban a brit médiára vonatkozó, a médiaszociológia és a kriminológia metszetében mozgó kutatásaik alapján dolgozták ki egy, a „médiabírászkodás szociológiáját” (*sociology of media justice*) megalapozó projekt részeként (Greer–McLaughlin 2012: 413). A médiabírászkodás¹ „dinamikus, hatásvezérelt, a hírmédia által gerjesztett folyamat, amelyben a – közismert vagy korábban ismeretlen – egyének a »közvélemény bírósága« előtt méretnek meg és ítéletnek el” (Greer–McLaughlin 2011: 27). A médiabírászkodás sokféle formát ölthet, kísérhet folyamatban lévő bírósági ügyet, latolgatva annak lehetséges és kívánatos végkimenetelét, lehet a célpontja korábban ismeretlen ember, esetleg olyan nagy hatalmú híresség vagy más közéleti szereplő, aki súlyos erkölcsi vétséget vagy bűncselekményt követett el.

A médiabírászkodás folyamán a média a közvélemény megbízottjaként, a közérdek képviselőjeként és a társadalmi normák, illetve az erkölcs őreként lép fel. A hírolvasókat azonnali véleményalkotásra, ítélezésre ösztönzi. „A nép nevében” mintegy visszaköveteli az igazságszolgáltatás jogát a bíróságoktól, és mint ilyen, egyfajta populista igazságszolgáltatásként működik, a jogrendszer helyett, vagy azzal párhuzamosan. Greer és McLaughlin (2011: 27) szerint mivel egy ilyen ügyben szimbolikus értelemben a média helyettesíti az ügyészt, a bírót, az esküdtszéket, valamint részben a nyomozót is, a média kereszttüzeiben álló vádlott teljesen védtelen marad. Itt Greerrel és McLaughlinnal vitatkozva fontos megjegyezni, hogy a média sem áll a jog-

1 A „trial by media” fogalmát magyarázhatnánk médiapernek, médiáitéletnek, média általi ítéletnek, médiabíráságnak, médiatárgyalásnak, média általi bírászkodásnak is. Én e tanulmányban a „médiabírászkodás” fordítást fogom használni, mert ez véleményem szerint viszonylagos tömörsége mellett egyszerre képes kifejezni a fogalom három fontos összetevőjét: (1) a folyamat jellegét, vagyis hogy nem egy pontszerű eseményről van szó, magát a bírósági tárgyalást másolja sok tekintetben, (2) ítélezés jellegét, vagyis hogy nem áll meg az esélyek latolgatásánál, hanem állást foglal, ítéletet mond, valamint (3) populista jellegét az önbírászkodás fogalmára való rímelése révén.

rendszer felett, vonatkozik rá az – országokként eltérő szigorúságú – médiatörvény. Így a médiabíráskodás vádlottja sem teljesen védtelen: rágalmazásért bármikor tehet feljelentést. Mégis, a médiabíráskodásban több, a jogrendszerbe épített, a vádlottat védő mechanizmus nem vagy másként működik. Az ártatlanság védelme helyett például mintha inkább a „bűnösség védelme” válna kiinduló feltételezéssé. Jellemző az is, hogy a „kemény” bizonyítékok sejtésekkel és feltételezésekkel kombinálódnak, a vádlott tettei, szavai, sőt tulajdonságai morális spekuláció és megítélés tárgyává válnak, és a vádlottnak nyilvános megszégyenítésben lesz része. A médiabíráskodásnak jellemzően a vádlott (szintén nyilvános) beismerése és bocsánatkérése vet csak véget (Greer–McLaughlin, 2011, 2012). A médiabíráskodás így több szempontból is problematikus lehet, az intenzív médiafigyelem az esküdtseken keresztül az ügy jogi kimenetelét is befolyásolhatja (Chesterman 1997; Wright–Ross 1997), ráadásul előfordul, hogy a média által meghurcolt és megbélyegzett vádlott végül a bíróság ítélete szerint nem bizonyul bűnösnek.² Ebben az esetben a médiabíráskodás „média feletti bíráskodásba” (*media on trial*) is fordulhat (Greer–McLaughlin 2012).

A médiabíráskodás a morális ítélkezést és a nyilvános megszégyenítést a szimbolikus határok (társadalmi normák) tisztázására használja. Ebből a szempontból figyelmet érdemlő a televíziós tabloidok, specifikusan a talk show műfajával való párhuzam.³ A talk show-k dramaturgiája jellemzően morális tanmese, szimbolikus igazságszolgáltatás az áldozatok, illetve nyilvános morális ítélkezés és megszégyenítés az őket bántók számára (Császi 2010). Jenei Ágnes (2005: 14) szerint „egy társadalmi ördögűző rítusról van szó, amelyben a normalitás határainak kijelölése és fenntartása folyik”. Vagyis a talk show-nak normamegerősítő funkciója van, miközben kritikai és emancipatorikus potenciállal is rendelkezik (Császi 2005; Jenei 2005),⁴ ami egy újabb, médiabíráskodással vonható párhuzam.

A médiabíráskodás gyakran olyan témákkal, „bűnökkel” foglalkozik, amelyek vagy eleve kívül esnek a jog felségterületén (például elévültek, vagy büntetőjogi értelemben nem minősülnek bűncselekménynek), vagy a jogrendszer által nem vagy nem kielégítően kezelt eseteknek tűnnek. Sok esetben ez az alapja a médiabíráskodást érő jogi kritikáknak,⁵ ugyanakkor éppen ebben a tekintetben a médiabíráskodásban rejlő demokratikus potenciál sem elhanyagolható: hozzájárulhat olyan ügyek bírósági szakaszba kerüléséhez, amelyek – például a rendszerszintű korrupció miatt – máskülönben nem jutottak volna el odáig (Greer–McLaughlin 2012; Ray–Dutta 2015). Szemléletformáló hatása lehet olyan széles körben elterjedt jelenségekkel kapcsolatban is, amelyeket hiába büntet hivatalosan a jog, strukturális okok

2 Ez történt például az ún. Amanda Knox-ügyben, akit lakótársa meggyilkolásával vádoltak meg (Gies–Bortoluzzi 2016), valamint a 3 éves eltűnt kislány, Madeleine McCann ügyében, ahol egy ponton a szülők kerültek vádlottként a média keresztútjába (Greer–McLaughlin 2012). A bíróság végül egyik esetben sem állapított meg bűnösséget.

3 Miközben nyilvánvaló különbség a több médium együttes részvétele, a hírmédia kitüntetett szerepe, a folyamat elhúzódása és az előre megírt forgatókönyvvel szemben az események kiszámíthatatlansága a médiabíráskodás esetében.

4 A talk show műfaji sablonja eredetileg szorosan kapcsolódott is olyan magánügynek számító társadalmi problémákhoz, mint például az abortusz vagy a családon belüli erőszak (Császi 2005).

5 Bár a médiabíráskodás fogalmat nem használja, ilyen Sárközy Tamás (2017) éppen a Kiss-ügy kapcsán született kritikája is.

miatt az esetek nagy része látenciában marad. Ausztráliában és Angliában például a gyerekekkel szembeni abúzzsal kapcsolatos médiabotrányok segítettek felhívni a figyelmet a jelenségre, bár hatásuk a média szelekciós mechanizmusai és torzító hatása miatt nem egyértelműen pozitív (Lonne–Parton 2014).

A hírmédia működésének alapját képező legfőbb szelekciós mechanizmus a hírérték. Azok a történések, amelyek szórakoztatnak, konfliktust, meglepetést, drámát, rossz hírt vagy akár különösen jó hírt hordoznak, korábbi hírekhez kapcsolódnak, amelyekben ismert ember vagy a hatalmi elit, esetleg egy nagyobb társadalmi csoport érintett, mind nagyobb eséllyel válnak hírré és kapnak szárnyra a médiában (Harcup–O’Neill 2017: 1482). A digitális és a közösségi média elterjedésével az audiovizuális segédanyagok, a képek és a videók is különös jelentőségre tettek szert (Greer 2017: 56–57), a „megoszthatóság” önálló hírérték-dimenzióvá lépett elő (Harcup–O’Neill 2017: 1482). A média ezenkívül a hírek és ügyek komplexitásának redukálására is törekszik, ami sokszor bináris oppozíciókban, az események és szereplők polarizált bemutatásában nyilvánul meg (Jewkes 2011: 43–45), így szintén torzító hatása van.

A médiabíráskodás egyik főszereplője az áldozat, akinek reprezentációját erőteljesen befolyásolják a társadalomban uralkodó sztereotípiák, elsősorban az, hogy hová pozícionálódik az „áldozatiság hierarchiájában” (Greer 2017: 49). Az „ideális áldozat” (Christie 1986: 18) számíthat a legnagyobb médiaérdeklődésre, egyúttal együttérzésre és szimpátiára, ez azonban csak akkor teljesül, ha megfelel a társadalomban az áldozatokról kialakított, meglehetősen szűken definiált képnek: gyenge, sérülékeny és neki nem felróható okból cselekvőképtelen. A gyerekek például tipikusan ideális áldozatok, akik szélsőséges esetben akár „szakrális áldozattá” is átlényegülhetnek⁶ (Greer–McLaghlin 2012: 398). Ha ugyanakkor az áldozat eltér az ideális áldozat képtől, könnyen előfordulhat, hogy végül ő maga válik vádlottá a médiabíráskodás folyamatában.⁷ Az elsődleges áldozatok mellett az ügyekben előfordulhatnak másodlagos vagy indirekt áldozatok is, ők az áldozatok családtagjai, barátai, esetleg szemtanúk vagy egy nagyobb érintett közösség is lehetnek (Greer 2017: 52–53).

A másik oldalon a vádlott áll, a felelősségtulajdonítás és hibáztatás ugyanis a médiabíráskodás kulcsfontosságú eleme. Jewkes (2011: 45–46) úgy véli, hogy a média domináns értelmezési kerete (az egyszerűsítésre törekvés és dramatizálás miatt) individualisztikus, ami egyéni szintre redukálja a történetet (vele a problémát és a felelősséget) és elhalványítja a társadalmi beágyazottságot és a rendszerszintű okokat. Greer (2017: 59) szerint ugyanakkor a médiabíráskodás folyamán a hibáztatás nemcsak egyénre, hanem a társadalomra vagy egy adott intézményre is irányulhat (lásd pl. Greer–McLaughlin 2013), amit alátámaszt, hogy intézményi, illetve társa-

6 Greer és McLaghlin (2012) érvelése szerint a 2007-ben egy portugál nyaraláson 3 évesen eltűnt Madeleine McCann ilyen szakrális áldozattá vált a médiában. A szőke, kék szemű, brit kislány története és fotói bejárták a világsajtót, és kollektív, globális mértékű gyász kísérte őket.

7 A 10 évesen elrabolt és nyolc éven keresztül fogva tartott Natascha Kampusch viselkedése például nem illeszkedett a sztereotipikus áldozat képéhez, így végül meglehetősen megosztó személyiséggé vált az (angol nyelvű) médiában (Gilmour 2013).

dalmi szintre emeléssel kiterjeszhető az ügy, és ezáltal újabb társadalmi csoportok vonhatók be érintettként, ami növeli a hírértéket (Harcup–O’Neill 2017: 1482).

A médiabíráskodás mint nyilvános leleplezés értelmezhető szimbolikus erőszaként, hiszen jellemzően a vádlott nyilvános megszégyenítésével jár együtt. A szimbolikus erőszak igazolásra szorul, amelyben az egymáshoz viszonyított arányoknak (áldozat vs. vádlott, leleplezett bűn vs. szimbolikus erőszak) nagy jelentősége van (Boltanski 1987: 12). Ez pedig szintén az áldozatok körének kiterjesztésére, az egyéni szintről való elrugaszkodásra ösztönözheti a médiát a médiabíráskodás folyamán. Mindazonáltal a médiabíráskodás fő fókusza továbbra is individuális maradhat, az egyéni ügy, az áldozat vagy a vádlott ebben az esetben valami nagyobb, sokakat érintő jelenség – például rasszizmus, intézményi abúzus – arcává, megtestesítőjévé válik (Greer 2017: 59).

A nemi erőszak megítélése

Az Európai Alapjogi Ügynökség 2014-es, az Európai Unió országaira kiterjedő, Magyarországra is reprezentatív felmérése szerint hazánkban a nők 28%-át érte fizikai vagy szexuális erőszak 15 éves kora után, ebből 9%-át szexuális erőszak (FRA 2015).⁸ A nemi erőszak esetében a látencia kiugróan magas: az esetek töredékében történik feljelentés (100-ból körülbelül 4 esetben), még kevesebb végződik ítélettel (Virág 2001: 155).

A nemierőszak-ügyekben sokszor nincsenek szemtanúk és egyértelmű bizonyítékok, így a tárgyalások gyakran a vádló és a vádlott szavahihetőségének megítélésére szüke-
nek (Tuerkheimer 2017). A hitelesség megítélését nagyban befolyásolják a nemi erőszakra vonatkozó sztereotipikus hiedelmek, az ún. nemierőszak-mítoszok (Burt 1980), amelyek jellemzően az áldozat diszkreditálásának irányába hatnak, hiszen csak a nemi erőszak atipikus eseteit (az ún. „valódi nemi erőszak” eseteket) láttatják hitelesnek (DuMont et al. 2003). A nemierőszak-mítoszok elfogadásának következménye az erőszak megtörténtének megkérdőjelezése és az áldozat rutinszerű hibáztatása, a felelősség kérdésének eltolása az elkövető felől az áldozat felé. Egy 2016-os reprezentatív Eurobarometer-felmérés szerint Magyarországon európai viszonylatban nagyon magas a nemierőszak-mítoszok elfogadottsága: a válaszadók 47%-a szerint a beleegyezés nélküli szex bizonyos – nemi erőszak-mítoszokkal összefüggő – körülmények esetén igazolható,⁹ ami Románia után a második legmagasabb arány volt az uniós tagállamok között (Eurobarometer 2016).

Angolszász országokban kutatások sora mutatott rá, hogy a nemierőszak-mítoszok erősen tartják magukat az igazságszolgáltatáson belül is, a rendőrségtől az ügyvédeken és ügyészekén át az esküdtekig és a bírókig (lásd például Smith–Skinner 2017; Temkin et al. 2018; Temkin–Krahé 2008; Tuerkheimer 2017) befolyásolva az ilyen ügyek kimene-

8 Nemi erőszak áldozatai felnőtt nők mellett gyerekek és férfiak is lehetnek. Jelen tanulmányban azonban csak a férfiak által felnőtt nőknél elkövetett nemi erőszakkal foglalkozom, mint amilyen a Kiss László-ügy is volt.

9 A kérdésben konkrét (a nemierőszak-mítoszokkal összefüggő) körülményekre kérdeztek rá. A 47% azon válaszadók aránya, akik legalább egy olyan körülményt jelöltek az alábbiak közül, amely igazolhatja a beleegyezés nélküli szexet (vagyis a nemi erőszakot): (1) kihívó, szexi öltözködés, (2) alkohol- vagy drogfogyasztás, (3) korábbi flörtölés, (4) egyértelmű „nem” vagy fizikai védekezés hiánya, (5) sötétben egyedül mászkálás, (6) több korábbi szexuális partner, (7) önként felmenni valaki lakására, például egy buli vagy randi után, (8) ha az elkövető nem realizálja, hogy mi tett, illetve (9) ha az elkövető később megbánja, amit tett.

telét. A becsült magyarországi látenciaadatok (Virág 2001) és a hazai nőjogi szervezetek által dokumentált jogesetek (Amnesty International 2012; Spronz 2009) alapján nincs okunk feltételezni, hogy nálunk sokkal jobb lenne a helyzet, a feljelentések elmaradásának egyik fontos oka ugyanis éppen az, hogy az áldozat nem bízik abban, hogy hinni fognak neki (Cook et al. 2001: 21; Tuerkheimer 2017: 3). Ezt támasztja alá az egyik legelterjedtebb nemierőszak-mítosz, a „hamis vád mítosza” is. A hamis vád aránya nemierőszak-ügyek esetén egyes források szerint mindössze 1-2% körüli (Spronz 2009: 41), míg más kutatások 4,5%; 5,9% és 6,8%-ra becsülték ugyanezt (Tuerkheimer 2017: 20), az ilyen ügyekben eljáró tisztségviselők azonban a hamis vád előfordulási arányát jóval magasabbnak teszik (Cook et al. 2001: 38; Tuerkheimer 2017: 16), ami megágyaz a gyanakvásnak, sőt akár az áldozat esetleges jogi következményekkel, rágalmozási per kilátásba helyezésével való fenyegetésének is (Spronz 2009: 41–42).

Vajon hogyan változik meg mindez, ha a nemierőszak-ügyről a médiabíráskodás mond ítéletet, amely az ártatlanság véelme helyett a bűnösség véelmeből indul ki? A bűnösség véelme elméletben az áldozatnak kedvez, vagy legalábbis jóval nehezebb helyzetbe hozza az elkövetőt. A nemi erőszakra és az áldozatra vonatkozó, a társadalmi nemek közötti egyenlőtlen viszonyrendszerekbe ágyazott sztereotípiák ugyanakkor ugyanúgy jelen vannak a médiában, ahogy a tárgyalótermekben és általában a társadalomban, így aztán a nemi erőszak áldozatának is speciális, a nemierőszak-mítoszok és a nőkre vonatkozó társadalmi elvárások által befolyásolt szempontoknak kell megfelelnie, hogy a média legitim áldozatként kezelje.

Módszertan

Az elemzéshez kétféle szövegkorpuszt használtam. Az első korpusz az ügy idején legolvasottabb hat online hírportál és magazin (Origo, Index, 24.hu, blikk.hu, nlc, hvg.hu)¹⁰ összes, az ügyvel foglalkozó,¹¹ 2016 április 5. és június 30. között¹² megjelent cikkéből áll össze. Ezeket a cikkeket abból a szempontból vizsgáltam meg, hogy hírcikkek, véleménycikkek vagy egyéb műfajú cikkek-e. „Hír” kategóriába azokat a cikkeket soroltam, amelyek jellemzően valamilyen eseményről, fejleményről számoltak be, és a címüket leszámítva igyekeztek leíró jellegűek maradni. Ezek a jellemzően szerkesztőségi cikkek explicit újságírói véleményt nem tartalmaznak, bár a címük és a témaválasztásuk okán valamilyen (áttételes, sugalmazott) állásfoglalást sokszor igen. A „véleménycikkek” jellemzően egy adott újságíró neve alatt megjelentetett, az ő határozott véleményét tartal-

10 Ez a hatos lista így a legnagyobb hírportálok mellett tartalmazza a legolvasottabb online női magazint (nlc) és a legolvasottabb online bulvármagazint (blikk.hu) is, a Digitális Közönségmérési Tanács (2016) adatai szerint.

11 A kereséshez a #Kiss László címkét használtam. A címkés keresést az indokolta, hogy az oldal keresőmotorja sok esetben nem működött kielégítően, míg a híres embereket érintő cikkeknél (így a Kiss László-ügnél is) az egyik rutinszerűen cikkhez rendelt címke az adott híresség neve, így okkal feltételezhető, hogy az arra való kattintással megkapjuk az adott oldalon az ügyben megjelent releváns cikkeket lehető legteljesebb és egyben legpontosabb listáját. Azokat a cikkeket, amelyek fő fókusza nem a Kiss-ügy volt, nem vettem bele a mintába.

12 2016. április 5. az ügy kezdődátuma. 2016 júniusá után pedig csak elvéve akadt egy-egy találat, ezért szűkítettem erre az időszakra a keresést.

mazó cikkek.¹³ Az „egyéb” kategóriába pedig a két típus egyikébe sem sorolható, jellemzően valamilyen kérdést szakértők segítségével körbejáró cikkek kerültek.

A hírcikkeket tovább vizsgáltam abból a szempontból, hogy mi bennük a vezető hír. A vizsgált hat portál hírstruktúráját összevetve kirajzolódik az úgy dinamikája. Ez alapján rekonstruálható, hogyan épült fel a Kiss László-ügy az online médiában, melyek voltak azok a legfontosabbnak tartott hírek, amelyekről a vizsgált oldalak legalább fele beszámolt.¹⁴ Az elsődleges korpuszba tartozó cikkek tartalomelemzése kiterjedt a megszólalók azonosítására, csoportosítására, a megszólalások kigyűjtésére is. Ebben a tanulmányban ezek közül csak az újságírók megszólalásait vizsgálom meg, ezek adják a másodlagos korpuszt, amelyen kvalitatív diskurzuselemzést végeztem.

A véleménycikkek kivétel nélkül bekerültek a másodlagos korpuszba, de ide soroltam azokat az „egyéb” kategóriába tartozó cikkeket is, amelyek explicit újságírói vagy szerkesztőségi állásfoglalást is tartalmaztak, továbbá azokat a máshol megjelent újságírói megszólalásokat (véleménycikkeket), amelyekre a felsorolt hat hírportál cikkeiben hivatkoztak, vagy amelyek abból idéztek. Így Friderikusz Sándor *Friderikusz* című TV-műsorát is bevettem a mintába, amely ugyan műfaji szempontból kilóg a korpusz többi eleme közül, de mivel a műsorvezető részletesen kifejtett véleményét tartalmazza, és több cikkben is hivatkoznak rá, úgy vélem, jelenléte indokolt. Ez a másodlagos „véleménycikk-korpusz” így 28 elemből áll, a véleménycikkek közül a legtöbb (8-8 darab cikk) a 24.hu-n, illetve a hvg.hu-n jelent meg.¹⁵

1. táblázat: Az elsődleges és a másodlagos korpuszban szereplő cikkek darabszáma forrás szerint

Elsődleges korpusz (364)			Másodlagos korpusz (28)		
	Hírcikkek	Egyéb cikkek újságírói állásfoglalás nélkül	Egyéb cikkek újságírói állásfoglalással	Véleménycikkek	Összesen
Origo	47	3	1	0	51
Index	33	1	0	2	36
24.hu	101	1	2	6	110
blikk.hu	60	4	0	3	67
nlc	9	0	0	1	10
hvg.hu	80	2	3	5	90
WMN	NA	NA	NA	2	2
magyarhirlap.hu	NA	NA	NA	1	1
azoreg.hu	NA	NA	NA	1	1
ATV	NA	NA	NA	1	1
Összesen	330	11	6	22	

13 A szakértők által írt publicisztikákat (pl. Gyurkó 2016) szintén a véleménycikkekhez soroltam, mert bár szakértőként formálnak véleményt, azt mégsem tudományos folyóiratban, hanem az online médiatérbe lépve teszik.

14 Ezt mutatja a 2. táblázat.

15 Az elemzett véleménycikkek listáját lásd a hivatkozott irodalmak jegyzéke után.

A véleménycikk-korpuszt Atlas.ti 8 szövegelemző szoftverrel dolgoztam fel. Az elemzés során céloom a diskurzus szintjeinek elkülönítése, a problematizált esemény vagy jelenség, az áldozatok és elkövetők, valamint a felelősségtulajdonítás színtereinek azonosítása volt, valamint figyelmet fordítottam a médiabíráskodás lehetséges elemeire, a bocsánatkérésre és az erkölcsi számonkérésre is.

A diskurzuselemzésnél gyakran merül fel szempontként az intertextuális közeg vizsgálata. A weben található tartalmak, így az online cikkek esetében a szövegbe ágyazott képek, videók, illetve hiperlinkek felvetik a kérdést, hogy hol van a vizsgálandó szöveg határa (Géring 2015). A jelen elemzésben a beágyazott képi anyagokkal nem, csak a szöveggel foglalkoztam, az intertextuális közeg vizsgálatát és a hiperlinkek követését pedig az említésre került egyéb ügyek kapcsán tartottam fontosnak.¹⁶ Mivel a korábbi ügyekkel kapcsolatban az olvasónak már kialakult érzelmi viszonyulása lehet, azok felelőse, Kiss-ügyhöz való hozzákötése jól hozzáférhető érzelmi és kognitív struktúrákat hoz működésbe, és kapcsol hozzá a Kiss László-ügyhöz.

Eredmények: az ügy felépítése

Bár jelen tanulmány fő célja nem a különböző online médiumok összehasonlító elemzése, figyelemre méltó, hogy az ügy nem, illetve nem kizárólag a bulvársajtó témája volt. Bár az ügyet egy bulvárportál, a privatkopo.hu robbantotta ki, a legolvasottabb online lapok (az nlc kivételével) mind intenzíven – és nem csak a bulvár szintjén – foglalkoztak a témával: a legtöbb cikket – mint ahogy a legtöbb véleménycikket is – nem a blikk.hu-n, hanem a 24.hu-n és a hvg.hu-n találjuk (lásd 1–2. táblázat).

¹⁶ A hiperlinkeket tehát csak abban az esetben követtem, amennyiben azok a Kiss-üggyel kapcsolatban említett korábbi ügyekre mutattak. Ha a korábbi ügy nem volt a hiperlinkek követése révén megismerhető, egyszerű Google-kereséssel tájékozódtam annak részleteiről. A Kiss-üggyel kapcsolatban említett korábbi ügyek rövid leírását a függelék tartalmazza.

2. táblázat: *Vezető hírek a Kiss László-ügyben.*¹⁷

Dátum	Hír	origo	index	24.hu	blikk	nlc	hvg
2016. 04. 05.	Kiss László csoportos nemi erőszak miatt ült börtönben.	x	x	x	x		x
2016. 04. 05.	Kiss László tagadja az erőszakot.			x	x		x
2016. 04. 05.	A Magyar Úszósövetség (MÚSZ) összeül Kiss László ügyében.		x		x		x
2016. 04. 06.	Gyárfás Tamás (MÚSZ-elnök) interjúja az ATV-ben: tudott az ügyről.	x	x		x		x
2016. 04. 06.	A MÚSZ kiáll Kiss László mellett és megerősítik a posztján.		x	x	x		x
2016. 04. 06.	Kiss László nem ülte le hároméves börtönbüntetését, hamarabb szabadult.		x		x		x
2016. 04. 06.	Rendkívüli ülést tartanak Százhalombattán Kiss László ügye miatt.	x	x				x
2016. 04. 07.	Aláírásgyűjtés indul Kiss László és Gyárfás lemondásáért.	x		x			x
2016. 04. 07.	Lázár János megszólalása.	x		x			x
2016. 04. 07.	Trágár stílusban rázott le egy riportert Kiss László.			x	x		x
2016. 04. 07.	Kiss László lemondott az alpogármesteri és a szövetségi kapitányi posztról.	x	x	x	x		x
2016. 04. 07.	A Kiss-botrány miatt az egyik szponzor nem támogatja tovább a MÚSZ-t.	x		x	x		x
2016. 04. 08.	Kiss Lászlóék 55 éve megpróbálták lefizetni a megerőszkolt lányt.	x		x			x
2016. 04. 08.	A Halhatatlanok Klubja kiállt Kiss László és a MÚSZ mellett.	x		x			x
2016. 04. 08.	Hargitay András (következő szövetségi kapitány) megszólalása.	x		x			x
2016. 04. 08.	Gyárfás "maffiamódszeréről" tált ki egy úszóedző.			x	x		x
2016. 04. 08.	Figyelmeztették a sajtót Kiss László ügyében.	x		x			x
2016. 04. 09.	Aczél Endrének mennie kell a Népszabadságtól a facebook kommentjei miatt.	x	x				x
2016. 04. 10.	Gyárfás elnézést kér, ha valakit megbántott.			x	x		x
2016. 04. 11.	Hargitay lesz Kiss László utóda szövetségi kapitányként.		x	x			x
2016. 04. 11.	Zárolta az Adatvédelmi Hatóság a Kiss-ítéletet.	x		x			x
2016. 04. 11.	Szepesi Nikolett megszólalása.			x	x		x
2016. 04. 13.	Doppingvadás Kiss László ellen ('88-ból).			x	x		x
2016. 04. 13.	Friderikusz műsora a Kiss-ügyről az ATV-ben.			x	x		x
2016. 04. 14.	Deutsch Tamás megszólalása.		x	x			x
2016. 04. 15.	Kiss Lászlóék 55 éve két nemi erőszak ügy miatt álltak bíróság előtt.	x		x			x
2016. 04. 27.	Kiss László mellett gyűjtene aláírásokat Százhalombattán.			x	x		x
2016. 05. 06.	Mégis él és nyilatkozik az RTL-nek a Kiss László-ügy áldozata.			x	x	x	x
2016. 05. 07.	Az áldozat (Takács Zsuzsanna) megszólalása.	x		x	x		x
2016. 05. 07.	Kiss László áldozata nem bocsátott meg az edzőnek.		x	x	x		
2016. 05. 08.	A Blikk sportrovatának vezetője bocsánatot kér Takács Zsuzsannától.	x		x	x		x

17 A táblázat csak azokat a híreket tartalmazza, amelyekről a vizsgált hat médium közül legalább három beszámolt. Ennek megfelelően az utolsó összegző sor is csak a vezető hírekre, és nem az adott médiumban a Kiss László-ügyben megjelent összes cikke vonatkozik.

Dátum	Hír	origo	index	24.hu	blikk	nlc	hvg
2016. 05. 08.	Megszólalt a Kiss Lászlókat kihallgató rendőrtiszt.	x	x	x	x	x	x
2016. 05. 08.	Aczél Endre még mindig Kiss áldozatát hibáztatja a facebookon.	x	x	x	x		x
2016. 05. 09.	Meghekkelték Aczél Endre facebook oldalát.		x	x	x		x
2016. 05. 09.	Megkönnyebbült Kiss Lászlóék áldozata, miután beszélt.			x	x		x
2016. 05. 09.	A MÚSZ közleménye		x	x			x
2016. 05. 09.	Százhalombatta is kihátrál Kiss László mögül.	x	x	x			x
2016. 05. 10.	Újabb nemi erőszak kísérletre derült fény, amit Kiss vízilabdázókkal követett el.	x	x	x	x	x	x
2016. 05. 10.	Felesége szerint a világ legjobb férje Lantos László, Kiss egyik tettestársa.			x	x		x
2016. 05. 11.	Rendőrral fenyegették a megerőszakolt nő nevelőapját Kiss Lászlóék.	x	x	x	x		
2016. 05. 11.	Kiss László bocsánatot kért áldozatától.	x	x	x	x	x	x
2016. 05. 11.	Leverték Kiss László nevét a százhalombattai uszodáról.	x	x	x	x		x
2016. 05. 12.	Takáts Zsuzsanna barátnője volt Kissék eredeti célpontja.	x		x	x	x	
2016. 05. 13.	Kiss László tettestársa, Lantos bocsánatkérés helyett feljelentést tesz.	x	x	x	x	x	x
2016. 05. 24.	Újabb uszodai (másik edző által elkövetett) nemi erőszakra számol be egy áldozat.				x	x	x
2016. 06. 06.	Megtalálták Kiss László erőszakoskodó vízilabdás társait.	x			x		x
2016. 06. 23.	Milliók bírságot kapott a Levéltár a Kiss-ítélet kiadása miatt.	x		x	x		
2016. 06. 24.	Megszólalt a TV2-n Kiss László újabb áldozata.	x	x	x	x	x	x
	Összesen	28	22	41	34	8	44

A vezető híreket vizsgálva szembeötlő, hogy a szűk értelemben vett Kiss-ügyön kívül több kisebb, másodlagos botrány is kíséri az ügyet (lásd 2. táblázat). Az ügy középpontjában Kiss László, az ő bűne és büntetése áll (erre később részletesen visszatérek), a másodlagos „szatellitügyek” – amelyek a Kiss-ügyet kísérték – pedig jellemzően egy ismert ember vitatható véleményéhez köthetőek:¹⁸

- **Aczél Endre:** az újságíró magát egykori bennfentesként pozicionálva posztolt a Facebookon. Az erőszakra azt állította, hogy nem történt meg, az áldozatról pedig azt, hogy „szeretett kefélni”. Aczél mindkét munkáltatója (a Népszabadság és a Klubrádió) elhatárolódott tőle, és megszakította a munkaviszonyát. Aczél végül elismerte, hogy „mellélött” (DA 2016).
- **Gyárfás Tamás:** a MÚSZ elnökének ATV-s interjúja – amelyben azt mondta, tudta, hogy volt valami „nőgyű”, illetve hogy azt beszéltek, az áldozat befolyá-

¹⁸ A lentiek mellett szatellitügynek tekinthető az „adatvédelmi ügy” is: a Kiss-üggyel párhuzamosan ugyanis annak boncolgatása is zajlott, hogy jogos volt-e az Országos Levéltárnak kiadni a Kiss-ügy iratait, vagyis hogy az ügy nyilvánosságra hozatala igazolható-e jogi vagy más szempontból. Az Országos Levéltárat végül milliók nagyságrendben megbírságotlák, amely lépést mind a média, mind az Országos Levéltár igazgatója hevesen kritizálta.

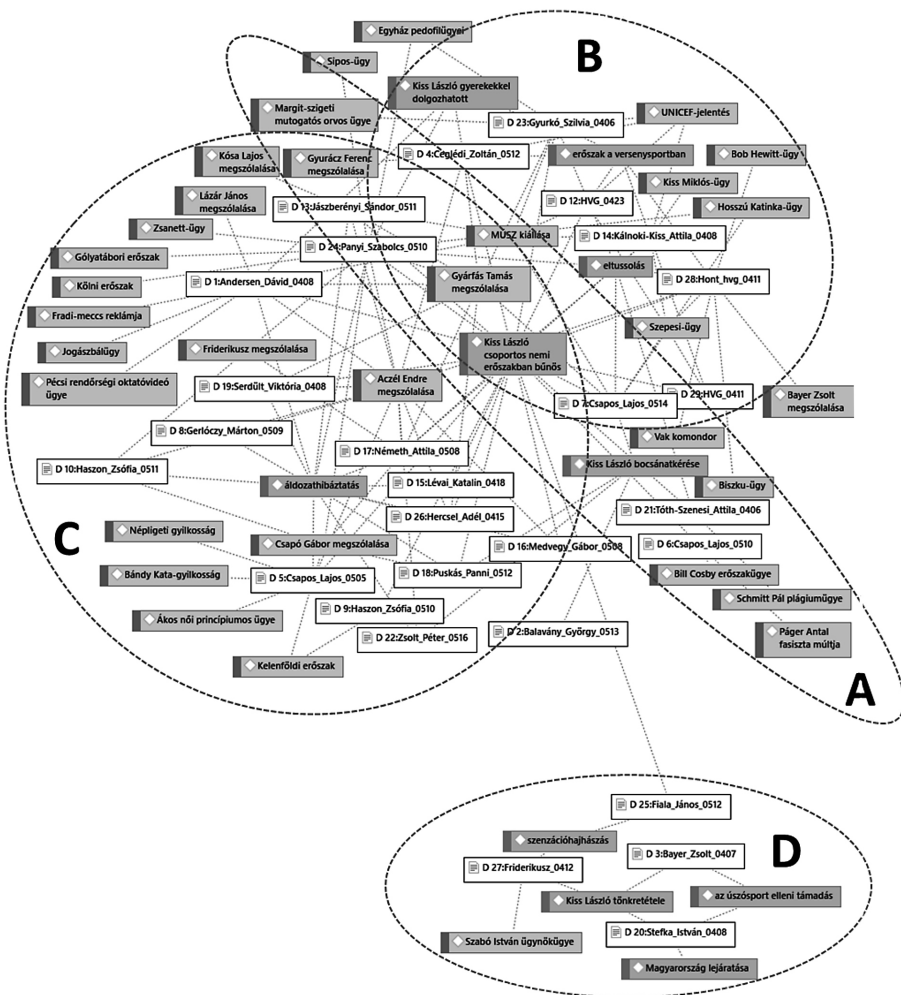
sos ember lánya volt, és erőszak nem is történt (HVG 2016c) – szintén önálló botránnyá vált, amelyet felerősített a MÚSZ vezetőségének kiállása Kiss László mellett. Az egyik cég erre hivatkozva azonnal felmondta a szponzorációs szerződést a szövetséggel, a MÚSZ kiállításától néhány sportoló és sportvezető elhatárolódott. Gyárfás végül bocsánatot kért a közvéleménytől (HVG 2016f), illetve személyesen az áldozattól is.

- **Csapó Gábor:** a jogász végzettségű olimpikon a Sport1 tv egyik műsorában egy pohárral szemléltette, hogy bárki könnyedén meg tudja akadályozni az erőszakot, ha akarja. Csapótól elhatárolódott a csatorna, ő pedig bocsánatot kért (24.hu 2016a).
- **Friderikusz Sándor:** a műsorvezető saját műsorában fejtette ki a Kiss-üggyel kapcsolatos véleményét, elítélve a médiabíráskodást és „ifjúkori botlásnak” nevezve az erőszakot (Friderikusz 2016). Friderikusz Sándor véleményétől a csatorna vezetősége elhatárolódott, bocsánatkérésre nem került sor (24.hu 2016c).

Ahogy a 2. táblázatból látható, a média az ismert emberek (a fentiek mellett Lázár János, Hargitay András, Szepesi Nikolett, Deutsch Tamás) megszólalásait az ügyben eseményként, hírként kezeli, ha pedig azok nem felelnek meg az erkölcsi mércének – vagyis nem ítélik el Kiss Lászlót, megkérdőjelezik vagy bagatellizálják az erőszakot, mentegetik az elkövetőt, vagy az áldozatot hibáztatják – önálló botránnyként kezeli azokat.¹⁹ Ha a hírcikkeknek nézzük, akkor tehát több, egyéni szintű médiabíráskodást látunk, ahol a vádlott Kiss László, illetve az őt védő hírességek. Az egyéb besorolású, illetve a véleménycikkek elemzése ugyanakkor azt mutatja, hogy a médiabíráskodás elrugaszkodik az egyéni szintről, és intézményi, sőt társadalmi szintre is kiterjed. A véleménycikkek elemzésének eredményét mutatja az 1. ábra, amelyben a diskurzus négy szintje különíthető el, amelyek egyben a felelősségtulajdonítás különböző színterei: (A) egyéni szint, (B) intézményi szint és (C) társadalmi szint. A (D) média feletti bíráskodás (*media on trial*) jelen van ugyan, de elszigetelt és marginális maradt a vizsgált korpuszon belül. A következőkben ezekről lesz szó részletesen.

¹⁹ Ezért nem lett botránny és satellitügy Deutsch Tamás megszólalásából (aki úgy ítélte el az erőszakot, hogy nem ellenpontozta sem nemzeti, sem sportsikerekkel), míg Aczél, Gyárfás és Friderikusz megszólalásából például igen.

1. ábra: A médiabíráskodás három szintje (A-B-C) és a média feletti bíráskodás (D) a véleménycikk-korpusz alapján.²⁰

A: Egyéni szint: „Kiss László, mondjál le!”²¹

A médiabíráskodás egyik fő kérdése, hogy mi a teendő egy olyan, 55 évvel korábban csoportos nemi erőszakot elkövetett emberrel, aki jogi szempontból már régen mentesült a hátrányos jogkövetkezmények alól, és akár erkölcsi bizonyítványt is kaphat. Ebben a diskurzusban élesen szembe helyezkedik egymással a jogi és az erkölcsi érvelés: a jog szerint az ügy le van zárva, újbóli elővétele jogszerűtlen és káros. A médiabíráskodás

20 Fehérrel a cikk szerzője és a megjelenés dátuma (hónap, nap) szerepel (Atlas.ti 8-ban a „dokumentumok”), szűrővel pedig a hozzájuk rendelt kódok: ismert emberek problematizált megszólalásai és más kapcsolódó korábbi ügyek, valamint a problematizált jelenségek, cselekmények, vagyis a „bűnök”. A korábbi ügyek rövid leírását lásd a függelékben. Forrás: Atlas.ti 8 szoftverrel saját szerkesztés.

21 Tóth-Szenesi Attila (2016) indexes újságíró véleménycikkének címe.

azonban morális igazságot követel, arra hivatkozva, hogy egy ilyen bűn erkölcsileg elvülhetetlen: „*van, amire nincs bocsánat, és a nemi erőszak vitán felül ilyen*” (Puskás 2016).

A másik fő kérdés a „*nemrégiben még mindenki által elismert, komoly népszerűségnek örvendő szakember*” megítélése a *napvilágra került „iszonyú mennyiségű szenny” fényében* (Csapos 2016c). Ezt a dilemmát fogalmazza meg a vele készült interjúban Gyárfás Tamás is, amelyre a médiabíráskodás válasza egyértelmű:

„*Ugyanakkor van a mérleg másik serpenyője: hogy ez az ember csodát művelt, nemzetközi tekintélyt vívott ki edzőként, pedagógusként. Az 55 évvel ezelőtti szörnyű tette az egész életét beárnyékolhatja-e?« – teszi fel a szónoki kérdést Gyárfás. Elnök úr, ha megengedi, válaszolnék a kérdésre: igen, beárnyékolhatja, sőt árnyékolja is be, ha kérhetem!*” (Andersen 2016)

„*Számomra [...] fontos, hogy az akár legkiemelkedőbb teljesítmény is olyan valakinek a nevéhez kötődjön, akire felnézhetek, akit emberként is becsülni tudok. Kiss László nem ilyen. Pontosabban: már nem ilyen. Mert bár az eredményei előtt meghajlok, az iránta érzett egykori tiszteletnek nyoma sincs bennem.*” (Csapos 2016c)

Kiss László a szakmai teljesítményétől függetlenül érdemtelenné vált a „köztiszteletre”, vagyis minden címére, kitüntetésére és viselt méltóságára, de leginkább arra, hogy gyerekekkel dolgozzon. A média ezen a szinten Kiss László lemondását és bocsánatkérését, valamint teljes visszavonulását sürgeti, a véleménycikkek eleinte a lemondásra fókuszálnak (Tóth-Szenesi 2016), később pedig a bocsánatkérés kritizálják annak feltételezett őszintétlensége és színpadiassága miatt (Balavány 2016; Jászberényi 2016; Puskás 2016). A média az erkölcs nevében lép fel, a „nép hangjaként”, amit a blikk.hu és az Origo saját közvéleménykutatásokkal igyekszik legitimálni (Blikk 2016a–b; Origo 2016a). A véleménycikkek olyan korábbi ügyeket vonultatnak fel (lásd 1. ábra), ahol egy híres, szakmájában sikeres embernek derült ki sötét folt a múltjából (pl. Schmitt Pál, Páger Antal, Bill Cosby), vagy tiszteletre méltó (Margit-szigeti mutogató orvos), esetleg nagy hatalmú ember által elkövetett bűncselekménynek lett vagy éppen nem lett megnyugtató következménye (lásd Biszku-ügy, vak komondoros ügy).

A médiabíráskodás speciális vonása, a „bűnösség véelme” a Kiss-ügyben nem értelmezhető, hiszen egy bírósági ítélet és egy letöltött börtönbüntetés után az ügy elvileg egyértelmű. A véleménycikkek Kiss László bűnösségét ennek megfelelően tényként kezelik. Kiss tagadása és a mellette állók nyilatkozatai azonban megkérdőjelezik, „kinyitják” az 55 évvel ezelőtti történetet is, így a médiabíráskodásnak mindenekelőtt azt kell bizonyítania, hogy Kiss László valóban bűnös volt. Ez a törekvés a hírcikkek és egyéb cikkek tartalmában érhető tetten, amelyek tanúkat és szakértőket vonultatnak fel a „konceptiós per” narratíva valószínűtlen voltát bizonyítandó. Ilyen például a periratokból való szemezgetés (pl. 24.hu 2016b), a Kisséket annak idején kihallgató

rendőrtiszt megszólalása (Nlc 2016b), a büntetőjogász szakértővel készített interjú, amelyből kiderül, hogy a 60-as években már nem voltak jellemzőek a koncepciók perek (HVG 2016d), továbbá több hasonló, Kiss Lászlóhoz köthető eset napvilágra kerülése (Index 2016b; Origo 2016c). A döntő fordulat azonban az elsődleges áldozat jelentkezéséhez köthető, aki mintegy koronatanúként funkcionál az ügyben. A vele készített interjú után Kiss bűnösségét szinte senki sem vitatja tovább (Virágh 2020).

A „bűnösség vélelme” ebben az ügyben tehát még a bírósági ítélet ellenére is csak formálisan kiindulási alap. A médiabíráskodásnak Kiss László megbuktatásához (vagyis a média által szorgalmazott lemondáshoz és bocsánatkéréshez) mindenekelőtt azt kell bizonyítania, hogy Kiss valóban elkövette az erőszakot (sőt valószínűsítően akár többet is). Kiss László az ügy végére nemcsak a szövetségi kapitányi és az alpolgármesteri posztról mond le, hanem – miután kamerák előtt bocsánatot kér az áldozattól, és beismeri tettét – a díszpolgári címről is. A százhalombattai városvezetés végül dönt a Kiss László Sportuszoda átnevezéséről, amelynek eredményeképpen még aznap leverik a nevét az épületről. A név leverésének szinte rituális jellege Kiss László egyértelmű bukásának szimbóluma: nem véletlen, hogy a betűk eltávolításáról készült képek és videók bejárják az online sajtót (Blikk 2016c; Index 2016a; Origo 2016d). Ahogy Greer és McLaghlin (2012) is rámutat, a médiabíráskodásnak ebben az esetben is csak a bocsánatkérés és a beismerés vet véget, az viszont (a lemondásokkal egyetemben) valóban véget vet neki. Június végén hiába kerül elő újabb áldozat, akit állítása szerint Kiss a börtönből való szabadulása *után* próbált megerőszakolni (Nlc 2016a), mindez kevés ahhoz, hogy az ügyet kimozdítsa a nyugvópontról. Sem újabb bocsánatkérésre, sem újabb véleménynyilvánításra nem kerül sor.

B: Intézményi szint: „az egész közeg fertőzött”

A médiabíráskodás intézményi szintre való kiterjesztése elsősorban a MÚSZ Kiss melletti kiállításának köszönhető, amelyet később követ a Halhatatlanok Klubjának hasonló nyilatkozata és több olyan megszólalás, amely úszókörökben köztudott tényként hivatkozik az ítéletre. Ahogy az 1. ábrán látszik, az intézményi szint elsősorban Gyárfás Tamás személyén keresztül épül fel, hiszen a szervezet elnökeként ő az, aki a MÚSZ nevében nyilatkozik. Az úszósport több hasonló, Kiss Lászlót és más úszókat, vízilabdázókat, valamint edzőket érintő ügy (Index 2016b, Origo 2016c, HVG 2016e) napvilágra kerülése, illetve a Kiss László melletti szinte egységes kiállítás révén kerül a média keresztútjába.

Az intézményi szint elsődleges bűne az eltussolás és az elhallgatás: Kiss visszamehetett az uszodába, nemcsak versenyezni, hanem edzősködni is engedték. Az áldozatok köre itt a Kiss által valaha tanított, veszélynek kitett gyerekek körére tágul.

„Komolyan összefonódik az egyén felelőssége, és azoknak a döntéshozóknak a felelőssége, akik évtizedekkel korábban meghozták azt a döntést, hogy Kiss László mindenféle

korlátozás nélkül dolgozhat gyerekekkel. Egy ilyen bűncselekményt elhallgatni az egyén felelőssége. Azonban lehetőséget biztosítani valakinek, hogy ilyen munkát ellásson, azok felelőssége, akik erről döntenek.” (Gyurkó 2016)

A MÚSZ kiállása és Kiss múltjának közismert voltára való hivatkozás ugyanakkor a jelenbe emeli át a problémát: nem csak ötven éve, most sem lát kivetnivalót a MÚSZ és az úszóvilág több prominens tagja sem abban, hogy olyan ember volt edző és lett szövetségi kapitány, aki egy ilyen súlyú bűnért ült börtönben.

„A «de hát erről mindenki tudott az uszodában» kezdetű értetlenkedések nem enyhítik, hanem súlyosbítják a helyzetet, azt sejtetik (amire persze más jelekből is következtethetünk), hogy az egész közeg fertőzött.” (Hont 2016)

„Nagyon jól látható ugyanis, hogy azok, akiknek nem csupán módjában állna, de kötelessége is lenne kivizsgálni a távolabbi és közelebbi múlt szennyes ügyeit, nemhogy nem partnerek egy tabula rasához, de az égvilágon mindent elkövetnek azért, hogy a töméntelen piszkot a szőnyeg alá söpörjék, a történeteket tisztázni vágyókat pedig a lehető leggyorsabban elhallgattassák. Így volt ez Szepesi Nikolett [...] esetében [...]. És persze, ott van Kiss László és társainak a feledés homályából váratlanul felbukkant históriája, ami minden másnál jobban mutatta és mutatja, miként is viszonyulnak a bűnhöz az úszósport régebbi és mostani jeles alakjai, prominensei.” (Csapos 2016b)

Az érvelést erősíti a korábbi ügyekre való hivatkozás (a Szepesi-ügy mellett a Kiss Miklós-ügy is, lásd 1. ábra), amelyek szintén az úszósportban történtek, ráadásul az érintett áldozatok kiskorúak voltak. Azzal, hogy a médiabíráskodás összekapcsolja a Kiss-ügyet korábbi uszodai molesztálási ügyekkel, azt támasztja alá, hogy nem eseti, hanem rendszerszintű, intézményi problémáról van szó, ami egyúttal a médiabíráskodás mint szimbolikus erőszak legitimációjaként is szolgál.

„Mi úgy látjuk, hogy a történet megismerhetőségében megjelenik a közérdek – az, hogy az uszoda világából szigetszerűen előbukkanó erőszakos cselekmények, abúzusok (a Kiss-ügytől Kicsi bácsiig) milyen közeget rajzolnak ki, és abban a minták mennyire éltek tovább.”²² (HVG 2016a)

Tovább tágítja az ügyet a doppingolás, a testi fenytetés, a verbális megalázás tematizálása, ami még inkább kiterjeszti mind a bűn (a nemi erőszaktól a testi integritás bármilyen megsértéséig), mind az elkövetők (az úszósporttól a versenysportig), mind az áldozatok körét (minden edzésre járó gyerek). Több „egyéb” besorolású cikk oknyomozó jelleggel foglalkozik a témával (HVG 2016b; Origo 2016b). A média-

22 „Kicsi bácsi” a Szepesi-ügy vádlottja: volt uszodai masszőr, aki Szepesi Nikolett elmondása szerint molesztálta őt.

bíráskodás az UNICEF vonatkozó jelentésének citálásán kívül sportpszichológus és pszichiáter szakértők, sportolók és szülők megszólaltatásával emeli a témát az verseny sportban intézményesült és normalizált, végső soron pedig olimpiai érmekkel igazolt rendszerszintű erőszak problémájának szintjére.

C: Társadalmi szint: „*ahol élünk, az a sötét középkor*”

A médiabíráskodás társadalmi szintre való kiterjesztése elsősorban a véleménycikkeken belül, egyes hírességek önálló botránnyá váló megszólalásai, illetve ezek összekapcsolása révén valósul meg (lásd 1. ábra). A két kulcsfigura Aczél Endre és Gyárfás Tamás, akik mellé felsorakozik Csapó Gábor és Friderikusz Sándor is.²³ Az ezekből a megszólalásokból kirajzolódó mintázat az *áldozathibáztatás*, amely a diszkurzus társadalmi szintjének kulcsproblémájaként értelmeződik.

Az említett megszólalók kiindulópontként, példaként szolgálnak a médiabíráskodás számára ahhoz, hogy az ügyet társadalmi szintre emelje. Aczél és Gyárfás szavai nem egyszerűen az ő személyüket állítják a vádlottak padjára: a véleménycikkeket író újságírók rajtuk keresztül világitanak rá a magyar társadalomban uralkodó áldozathibáztató attitűdökre. Az áldozathibáztatás pedig ismét nem önmagában álló probléma: „egyéb” besorolású cikkeken elsősorban nőjogi szervezeteknél dolgozó (pszichológus és jogász) szakértők segítségével az áldozathibáztatást a patriarchális viszonyok kontextusába ágyazva mutatják be (pl. Serdült 2016). Hasonlóképpen a korábbi ügyekre való utalás is igen széles spektrumot ölel fel: a legsúlyosabb, gyilkossággal végződő esetek (Bándy Kata-ügy, népligeti gyilkosság), illetve a nemierőszak-ügyek (kelenföldi erőszak, gólyatábori erőszak, Zsanett-ügy), továbbá az intézményi áldozathibáztatást bizonyító rendőrségi oktatóvideó ügye mellett megjelennek a hétköznapi szexizmus jóval enyhébb, médiába került korábbi példái is (pl. Ákos női princípiumos ügye vagy a Fradi, illetve a Budapesti Jogászbál szexista reklámja).

Ezen a szinten a médiabíráskodás tehát a nemi egyenlőtlenség problémáját is felveti. Azáltal, hogy a nemi erőszakot összeköti a hétköznapi szexizmussal, illetve az áldozathibáztatást általános társadalmi problémaként definiálja, a szimbolikus határok tisztázására tesz kísérletet. Fontos megjegyezni azonban, hogy a médiabíráskodás itt nem valamiféle korábbi társadalmi konszenzuson alapuló norma betartásán öröködik, hanem Magyarország félperiférikus helyzetéből adódóan a „fejlődési idealizmus” (*developmental idealism*) ideológiája szerint (Thornton et al. 2015) a normák megváltoztatásán ügködik, illeszkedve a progresszió vs. elmaradottság narratív keretébe.

Az eszmény a „polgári, civilizált nemzet”, amely „felelősséget vállal a polgáraiért” (Ceglédi 2016), ennek ellenpólusa pedig a felvilágosulatlan és áldozathibáztató „sötétség tábora” (Haszon 2016a). Aczél például „rezervátumba szorult őskövület”,

23 Továbbá Kósa Lajos és Lázár János fideszes politikus valamivel kevesebb említéssel.

megszólalása „archaikus, macsó sutyerákság” (Hont 2016), illetve „barlangrajz egyszerűségű érvelés – amely [...] a barlangrajzok korának szellemi szintjét tükrözi” (Andersen 2016). Az áldozathibáztatás árnyéka az egész magyar társadalomra rávetül, a Kiss László-ügy ezen újságírók szerint arra mutat rá, hogy „Magyarországon bizonyos tekintetben még mindig 1961-et írunk” (Andersen 2016), illetve hogy „ahol élünk, az a sötét középkor” (Puskás 2016), a „magyar ugar” (Andersen 2016). A magyarországi médiabíráskodás így az angolszász példáktól eltérően – legalábbis ebben az ügyben – nem a normálisból való kikökenést, hanem a fejlődés elmaradását problematizálja, a megragadást dramatizálva és a felzárkózás elmaradását kérve számon. A lemaradás Nyugat-Európa-hoz képest értendő, az érvelés így illeszkedik a „Kelet-Nyugat lejtő” normatív diszkurzív rendjébe (Melegh 2016).

„A szakember szerint egy olyan macsó és szexista országban, mint Magyarország, különösen erős ez a gondolkodásmód. Nyugat-Európában vagy az Egyesült Államokban például már reflexszerűen leállítják az áldozatok hibáztatását, nálunk viszont még mindig úgy gondolják, könnyebb a nemi erőszak áldozatait megtanítani a „helyes viselkedésre”, ahelyett, hogy a fiúkat tanítanák meg arra, hogy nem szabad senkit megerőszakolni.” (Serdült 2016)

„Szégyellem magam, amiért 2016-ban Európa közepén nagyon sokak fejében még mindig az az első gondolat, hogy az erőszak áldozata bármiben is hibás lehet.” (Németh 2016)

A nyugati modell emberi jogi ideáljához mérve (jelen esetben a nemi egyenlőség tekintetében) Magyarország lemaradása egyértelműnek látszik, amelyre a média domináns reakciója²⁴ a saját társadalom orientalizálása.²⁵ Az ellentét 1961 (illetve még drámaiban a „középkor”) és 2016, illetve Kelet és Nyugat között feszül: a térben és időben elfoglalt szimbolikus hely, „ahol vagyunk” vs. „ahol lennünk kellene”. A véleménycikkek e szerzői a Kelet–Nyugat lejtőn lefelé tekintve szemlélik a társadalmat, amelynek részei, egészerre szégyenkezve miatta, és elhatárolva magukat tőle.

D: Média feletti bíráskodás: „jönnek a patkányok, és nekiesnek a torkának”

A média feletti bíráskodás a vizsgált korpuszon belül marginálisan ugyan, de jelen van. Egységesnek azonban csak abból a szempontból mondható, hogy a nyilvános leleplezéssel és megszégyenítéssel járó szimbolikus erőszakot jogtalannak és/vagy erkölcstelennek tartja, így eltéli, aminek köszönhetően a média feletti bíráskodás diskurzusá-

²⁴ Ez a következtetés csak a vizsgált szövegtörzseten belül érvényes, vagyis az online sajtó hat legolvasottabb lapjában megjelent újságírói reakciók alapján állítható.

²⁵ A normatív modell és a saját társadalom illeszkedési problémájára válasz lehetne még az orientalizáció mellett a regresszió (a normatív modell elvetése) vagy a duplikáció is (Éber 2011).

ban a média (bizonyos része) elkövetőként, Kiss László pedig áldozatként szerepel.²⁶ A médiabíráskodásban részt vevő újságírókat „kopónak” (Stefka 2016), „patkánynak” (Bayer 2016) vagy „hiénának”, „csaholó hordának” (Friderikusz 2016) bélyegzi, magát a médiabíráskodást pedig „gusztustalan és megbocsáthatatlan” (Stefka 2016) eljárásnak tartja. Különbség látható ugyanakkor abban, hogy minek tulajdonítja az okokat. Bayer és Stefka számára a médiabíráskodás valódi tétje a „nagy nemzetközi, világversenyeket rendező magyar úszósport” (Stefka 2016) és Magyarország lejáratása:

„Mennyi örömet kaptunk mi, magyarok Kiss Lászlótól? Rengeteget. Mert minden egyes magyar himnuszban, amit a tanítványai tiszteletére eljátszottak, ő is benne volt. [...] Kiss László nekünk szerzett örömet, dicsőséget, nekünk szerzett torokszorító percekét, és most, feltehetőleg utolsó olimpiája előtt néhány hónappal jönnek a patkányok, és nekiesnek a torokának. [...] Jönnek a patkányok, akik azt is szeretnék elérni, hogy a magyar úszósport leszereljen ezen az olimpián.” (Bayer 2016)

Az olimpiák az országok nemzetközi státuszát hivatottak emelni, a sport hősei – mint Kiss László – egyben nemzeti hősök (Graydon 1983). Magyarországon (a többi posztiszocialista országhoz hasonlóan) a sportnak kiemelt szerepe van a nemzeti identitás diskurzusában. A sportban elért nemzetközi sikerek egyfajta kompenzációként is működnek a kicsi és a globális gazdasági rendszerben a félperifériára, perifériára szoruló országok számára (Kalmár 2017). A Kiss László feletti médiabíráskodás így a nemzet elleni politikai támadásként értelmeződik ezekben a diskurzusokban. Fiala és Friderikusz szemében ezzel szemben a médiabíráskodás a bulvármédia túlkapása, amely Friderikusz (2016) szerint a „bosszúszomjas, azonnal ítélkező magyar népi lelkület” miatt (is) szabadul el menthetetlenül:

„A magyar nyilvánosság még ezekben az állandó erkölcsi kivégzésekhez szoktatott országban is példátlan hőstettet hajtott végre a múlt héten. Nem egészen 3 nap alatt megsemmisített egy embert. [...] És úgy tűnik ebben végre egymásra talált a bosszúszomjas, azonnal ítélkező magyar népi lelkület, és az a sajtó, illetve annak nagy része, amely egyébként a maga erkölcsi nihilizmusával prédikál nap mint nap erkölcsöt. Természetesen Kiss László ügyéről van szó, amelynek nem lett volna szabad üggyé válnia sehol a világon. De Magyarországon azzá tették holmi sajtóhiénának [...] akik boldogan csaptak le egy végre szaftos ügyre.” (Friderikusz 2016)

Vagyis míg Bayer és Stefka esetében a „nemzeti” oldal pozitív előjellel, a „balliberális média” által támadott áldozatként, addig Friderikusznál negatív előjellel, Kiss Lászlóval szembeállítva, (társ)elkövetőként szerepel. Bár Friderikusz megszólalásában a nyugati országokhoz való viszonyítás explicit módon nem jelenik meg, a saját társadalom

26 Fiala János (2016) cikke kivétel, ő úgy kritizálja a „profi és érzéketlen” médiát, hogy közben nem látatja Kiss Lászlót áldozatnak.

orientalizálása ugyanúgy tetten érhető, mint az áldozathibáztatást problematizáló újságírók esetében. A magyar társadalom bűne ezúttal nem az, hogy „macsó és szexista” (Serdült 2016), hanem az, hogy „bosszúszomjas” és „ítélkező”. Az eredmény ugyanakkor ugyanaz az elhatárolódás és szégyenkezés: „Szégyellem magam, hogy ilyen környezetben, ilyen közegben élek, ahol ilyenek előfordulhatnak” (Friderikusz 2016).

Konklúzió

Bár média feletti bíraskodásra találunk példát a Kiss László-ügyben, de az a vizsgált szövegtörzshöz belül marginális és elszigetelt marad. A médiabíraskodás ugyanakkor domináns mintázatnak tűnik, amely nemcsak egyéni, hanem intézményi és társadalmi szintre is kiterjed. Az ügy kiterjesztése a médiabíraskodással járó szimbolikus erőszakot is igazolja egyrészt azáltal, hogy korábbi ügyek összekapcsolásával rendszerszintű problémákra mutat rá, másrészt a gyerekeket mint indirekt – egyben christie-i értelemben vett „ideális”, tehát nagy legitimáló erővel bíró – áldozatokat jeleníti meg.

A médiabíraskodás felerősödésében és kiterjedésében döntő szerepet játszott, hogy (1) Kiss kezdetben tagadta, hogy a bűncselekményt valaha is elkövette volna, továbbá hogy (2) a Magyar Úszó Szövetség kiállt mellette, és több vezetőségi tag szerint köztudott volt a múltja, valamint (3) több ismert ember megszólalását a média hírként, sőt önálló botrányként kezelte, amelyek egyfajta „szatellitügyként” kapcsolódtak a Kiss László-ügyhöz. Szintén segítette az intézményi és a társadalmi szintre való kiterjesztést, hogy volt mire építeni: a korábbi médiába került ügyekre való hivatkozás, az azokkal való összekapcsolás is segített legitimálni a „rendszer-szintű probléma” narratíváját mind intézményi, mind társadalmi szinten.

Ahogy Greer és McLaughlin modelljében, a bocsánatkérésnek itt is kiemelt szerepe volt: az ügy végére nem csak Kiss kért bocsánatot az áldozattól, és ismerte el tetteit, a szatellitügyek közül több hasonlóképpen zárult. A beismerés, a bocsánatkérés és a nyilvános megszégyenítés médiabíraskodásban betöltött kulcsszerepét mutatja az is, hogy Kiss bocsánatkérése és „trónfosztása” után már hiába került elő újabb áldozat, az ügyet nem billentette vissza a nyugvópontra.

A médiabíraskodás elméleti modelljéhez képest ugyanakkor két eltérést is találtunk. Az egyik a „bűnösség vélelme”, amely ebben az ügyben még egy bírósági ítélet és letöltött börtönbüntetés ellenére sem volt teljes mértékben kiindulási alap. Ennek egyik oka a nemi erőszak ellentmondásos, egyenlőtlen társadalmi nemi viszonyokba ágyazott, nemierőszak-mítoszok által befolyásolt megítélése lehet,²⁷ a másik az a sajátos közép-kelet-európai történelmi örökség, amely megengedhetővé teszi, hogy egy 1961-ben született bírósági eljárásra a „konceptiós per” címkét ragasszák, és ezzel legitim módon megkérdőjelezzék azt. A másik eltérés szintén a közép-kelet-eu-

27 A nemierőszak-mítoszok Kiss László-ügyben játszott szerepéről egy korábbi tanulmányomban írtam részletesebben (Virágh 2019).

rópai félperifériás helyzetéhez köthető, miszerint a média itt kevésbé az erkölcs és a társadalmi normák őreként, mint inkább – a nemi erőszak intézményi és társadalmi beágyazottságára nagyon is reflektálva – a progresszió képviselőjeként, a normák megváltoztatásáért, „nyugatosításáért” és „korszerűsítéséért” lép fel, szintén morális alapon, a „Kelet-Nyugat lejtő” diszkurzív rendjébe illeszkedve.

Abstract: This paper examines the Kiss László case (2016) as 'trial by media' based on the articles published in the most popular online magazines and newspapers with a special focus on op-eds. According to Greer and McLaughlin (2011, 2012) 'trial by media' is a moral-based form of populist justice driven by the news media. The paper explores to what extent is trial by media as a phenomenon born to describe the operation of the British press applicable to the Hungarian Kiss László case, on the other hand the judgement of sexual violence as an important dimension is also considered – as this case is about a gang-rape committed and convicted 55 years ago. The paper shows how the case built up and spread from individual to institutional and social levels, how these discursive levels are structured and how trial by media works on each of them.

Keywords: trial by media, media on trial, Kiss László case, rape, symbolic violence.

Irodalom

- Amnesty International (2012): *Magyarország: meg nem hallott segélykiáltások: a nők nem kapnak megfelelő védelmet a családon belüli szexuális erőszak ellen*. Budapest: Amnesty International Magyarország.
- Boltanski, L. (1987): *Leleplezés és igazságérzet. Avagy hogyan lehet úgy tiltakozni, hogy közben normálisak maradjunk?* Szociológiai füzetek 43. Budapest: ELTE Szociológiai Intézet és Továbbképző Központ.
- Burt, M. R. (1980): Cultural myths and supports for rape. *Journal of Personality and Social Psychology*, 38(2): 217–230. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.38.2.217>
- Chesterman, M. (1997): OJ and the Dingo: How Media Publicity Relating to Criminal Cases Tried by Jury is Dealt With in Australia and Amerika. *The American Journal of Comparative Law*, 45(1): 109–147. <https://doi.org/10.2307/840961>
- Christie, N. (1986): The Ideal Victim. In Fattah E. (ed.): *From Crime Policy to Victim Policy*. London: Palgrave Macmillan, 17–30. https://doi.org/10.1007/978-1-349-08305-3_2
- Cook, B. – David, F. – Grant, A. (2001): *Sexual Violence in Australia*. Research and Public Policy Series No. 36. Canberra: Australian Institute of Criminology.
- Császi L. (2005): A Mónika-show kulturális szociológiája. *Médiakutató*, ősz. 21-36.
- Császi L. (2010): Műfaj- és narratívaelemzés a médiakutatásban. *Médiakutató*, tavasz. 69-81.
- Digitális Közönségmérési Tanács (2016): Beköszöntött a tavasz az áprilisi toplistákba. 2016. 05. 20. dkt.hu (utolsó letöltés: 2021. 02. 01.)
- DuMont, J. – Miller, K.-L. – Myhr, T. L. (2003): The Role of „Real Rape” and „Real Victim” Stereotypes in the Police Reporting Practices of Sexual Assaulted Women. *Violence against Women*, 9(4): 466–486. <https://doi.org/10.1177/1077801202250960>

- Éber M. Á. (2011): Melyik kettő? Miért kettős? A magyar szociológia kettőstársadalom-elméleteinek hasznáról és káráról. *Szociológiai Szemle*, 21(3): 4–22.
- Eurobarometer (2016): *Special Eurobarometer 449 Report. Gendered-based Violence*. Nov 2016. <https://ec.europa.eu/COMMFrontOffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/SPECIAL/surveyKy/2115> (utolsó letöltés: 2021. 02. 01.) <https://doi.org/10.2838/012701>
- FRA (European Union Agency for Fundamental Rights) (2015): Violence against women: an EU-wide survey. https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2014-vaw-survey-main-results-apr14_en.pdf (utolsó letöltés: 2021. 02. 01.) <https://doi.org/10.2811/981927>
- Géring Zs. (2015): *A vállalati társadalmi felelősségvállalás online vállalati diskurzusa. Avagy mit és hogyan kommunikálnak a hazai közép- és nagyvállalatok honlapjaikon a társadalmi szerepükről és felelősségükről*. Doktori (PhD-) értekezés. Budapesti Corvinus Egyetem, Szociológia Doktori Iskola. <https://doi.org/10.14267/phd.2015061>
- Gies, L. – Bortoluzzi, M. (2016): *Transmedia Crime Stories. The Trial of Amanda Knox and Raffaele Sollecito in the Globalised Media Sphere*. Palgrave Macmillan, London. <https://doi.org/10.1057/978-1-137-59004-6>
- Gilmour, F. (2013): The Girl in the Cellar: Media Representations of Natascha Kampusch. *Current Issues in Criminal Justice*, 25(2): 645–666. <https://doi.org/10.1080/10345329.2013.12035988>
- Graydon, J. (1983): „But It’s More Than a Game. It’s an Institution”. *Feminist Perspectives on Sport*. *Feminist Review*, 1983(13): 5-16. <https://doi.org/10.1057/fr.1983.3>
- Greer, C. (2017): News Media, Victims and Crime. In Davies, P. – Francis, C. – Greer, C. (eds.): *Victims, Crime and Society*. 2nd ed. London: SAGE, 48–65. <https://doi.org/10.4135/9781446212202.n2>
- Greer, C. – McLaughlin, E. (2011): ‘Trial by media’: Policing, the 24–7 news mediasphere and the ‘politics of outrage’. *Theoretical Criminology*, 15(1): 23–46. <https://doi.org/10.1177/1362480610387461>
- Greer, C. – McLaughlin, E. (2012): Mediajustice: Madeleine McCann, intermediatization and ‘trial by media’ in the British press. *Theoretical Criminology*, 16(4): 395–416. <https://doi.org/10.1177/1362480612454559>
- Greer, C. – McLaughlin, E. (2013): The Sir Jimmy Savile Scandal: Child Sexual Abuse and Institutional Denial at the BBC. *Crime, Media, Culture: An International Journal*, 9(3): 243–263. <https://doi.org/10.1177/1741659013513782>
- Harcup, T. – O’Neill, D. (2017): What is News? *Journalism Studies*, 18(12): 1470–1488. <https://doi.org/10.1080/1461670x.2016.1150193>
- Jenei Á. (2005): Kereskedelmi televízió és demokrácia. *Médiakutató*, ősz. 7-19.
- Jewkes, Y. (2011): *Media and Crime*. 2nd ed. London: Sage Publications.
- Kalmár, Gy. (2017): Masculinity and the bodily inscriptions of cruelty in Szabolcs Hajdu’s *White Palms*. *Studies in Eastern European Cinema*, 8(1): 34–48. <https://doi.org/10.1080/2040350x.2017.1248599>

- Lonne, B. – Parton, N. (2014): Portrayals of child abuse scandals in the media in Australia and England: Impacts on practice, policy and systems. *Child Abuse & Neglect*, 38(5): 822–836. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2014.04.020>
- Melegh, A. (2016): *On the East-West Slope. Globalization, nationalism, racism and discourses on Central and Eastern Europe*. Budapest – New York: Central European University Press.
- Ray, A. – Dutta, A. (2015): Media Glare or Media Trial Ethical Dilemma between two Estates of India Democracy. *Online Journal of Communication and Media Technologies*, 5(2): 92–106. <https://doi.org/10.29333/ojcm/2507>
- Sárközy T. (2017): Erkölcs és jog a média torz tükrében – Egy mesterséges sportbotrány margójára, avagy nagy ügy lett a Kiss-ügy. *Miskolci Jogi Szemle*, 12(2): 511–518.
- Smith, O. – Skinner, T. (2017): How rape myths are used and challenged in rape and sexual assault trials. *Social and Legal Studies*, 26(4): 441–466. <https://doi.org/10.1177/0964663916680130>
- Spronz J. (2009): A jog hálójában. In: Wirth J. (szerk.): *Rendszerbe zárva. Hogyan kezel az igazságügyi rendszer a nők és gyerekek elleni férfierőszak jelenségét ma Magyarországon? Tűzhely Füzetek*. Budapest: Patent–NANE.
- Temkin, J. – Gray, J. M. – Barrett, J. (2018): Different functions of rape myth use in court: findings from a trial observation study. *Feminist Criminology*, 13(2): 205–226. <https://doi.org/10.1177/1557085116661627>
- Temkin, J. – Krahe, B. (2008): *The Justice Gap in Sexual Assault Cases. Sexual Assault and the Justice Gap: A Question of Attitude*. Oxford: Hart Publications. <https://doi.org/10.5040/9781472564320.ch-001>
- Thornton, A. – Dorius, S. F. – Swindle, J. (2015): Developmental Idealism. The Cultural Foundations of World Development Programs. *Sociology of Development*, 1(2): 277–320. <https://doi.org/10.1525/sod.2015.1.2.277>
- Tuerkheimer, D. (2017): Incredible Women: Sexual Violence and the Credibility Discount. *University of Pennsylvania Law Review*, 166(1): 1–58. <https://doi.org/10.2139/ssrn.2919865>
- Virág Gy. (2001): *A szexuális erőszak áldozatai*. Doktori (PhD-) értekezés. Miskolc: Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Bűnügyi Tudományok Intézete, Büntetőjogi és Kriminológiai Tanszék.
- Virágh E. (2019): Cinkosság és szolidaritás. Identitáskonstrukciók egy nemi erőszak-ügy kapcsán. *Társadalmi Nemek Tudománya Interdiszciplináris eFolyóirat*, 9(1): 112–131.
- Virágh E. A. (2020): A „megkérdőjelezhetetlen áldozat” diszkurzív konstrukciója: Genderrel és osztállyal kapcsolatos önreprezentációk a nemi erőszak áldozatának narratívájában. *Társadalmi Nemek Tudománya Interdiszciplináris eFolyóirat*, 10(1): 114–137. <https://doi.org/10.14232/tntef.2020.1.114-137>

Wright, J. W. – Ross, S. D. (1997): Trial by media?: Media reliance, knowledge of crime and perception of criminal defendants. *Communication Law and Policy*, 2(4): 397–416. <https://doi.org/10.1080/10811689709368632>

Elemzett véleménycikkek

- Andersen, D. (2016): Hány aranyérem ér egy nemi erőszakot? *nlc*, 2016. április 8. <https://nlc.hu/ezvan/20160408/kiss-laszlo-nemi-eroszak-bantalmazas-aldozathibazatas-gyarfas-uszoszovetseg/> (utolsó letöltés: 2021. 02. 01.)
- Balavány Gy. (2016): Bocs, puszi – és akkor ennyi? *hvg.hu*, 2016. május 13. https://hvg.hu/itthon/20160513_bocs_puszi_es_akkor_ennyibalavany_kiss_laszlo
- Bayer Zs. (2016): Gyalázat. *magyarhirlap.hu*, 2016. április 7. <https://www.magyarhirlap.hu/velemeney/Gyalazat> (utolsó letöltés: 2021. 02. 01.)
- Ceglédi Z. (2016): Ceglédi: Én kifejezetten veszélyeztetni szeretném az olimpiai szereplést. *hvg.hu*, 2016. május 12. https://hvg.hu/itthon/20160512_En_kifejezetten veszelyeztetni_szeretnem_olimpiai_szereplest_cegledi_kiss_laszlo (utolsó letöltés: 2021. 02. 01.)
- Csapos L. (2016a): A macsó mentalitástól a nemi erőszakig. *blikk.hu*, 2016. május 5. <https://www.blikk.hu/aktualis/velemeney/a-macso-mentalitastol-a-nemi-eroszakig/fwe4c4g> (utolsó letöltés: 2021. 02. 01.)
- Csapos L. (2016b): Az uszodák mocskos vize. *blikk.hu*, 2016. május 14. <https://www.blikk.hu/aktualis/velemeney/az-uszodak-mocskos-vize/4bb0jbq> (utolsó letöltés: 2021. 02. 01.)
- Csapos L. (2016c): Összeomlóban Kiss László életműve. *blikk.hu*, 2016. május 10. <https://www.blikk.hu/aktualis/velemeney/osszeomloban-kiss-laszlo-letmuve/30n2ytz> (utolsó letöltés: 2021. 02. 01.)
- Fiala J. (2016): Fiala János: Picsába! *24.hu*, 2016. május 12. <https://24.hu/poszt-itt/2016/05/12/fiala-janos-picsaba/> (utolsó letöltés: 2021. 02. 01.)
- Friderikusz S. (2016): Friderikusz. *ATV*, 2016. április 12. <https://www.youtube.com/watch?v=5ecCQFNEY3c&t=2331s> (utolsó letöltés: 2021. 02. 01.)
- Gerlőczy M. (2016): Gerlőczy: Tiszta vizet a pohárba! *24.hu*, 2016. május 9. <https://24.hu/poszt-itt/2016/05/09/gerloczy-tiszta-vizet-a-poharba/> (utolsó letöltés: 2021. 02. 01.)
- Gyurkó Sz. (2016): „Okkal vagy ok nélkül”: Miért baj, hogy elhallgatták Kiss László szövetségi kapitány nemi erőszak ügyét? *WMN*, 2016. április 6. <https://wmn.hu/ugy/28108-okkal-vagy-ok-nelkul-miert-baj-hogy-elhallgattak-kiss-laszlo-szovetsegi-kapitany-nemi-eroszak-ugyet> (utolsó letöltés: 2021. 02. 01.)
- Haszon Zs. (2016a): Ha pucéran kifekszem a Deák térre, bárki megerőszkolhat? *24.hu*, 2016. május 11. <https://24.hu/poszt-itt/2016/05/11/ha-puceran-kifekszem-a-deak-terre-barki-megeroszkolhat/> (utolsó letöltés: 2021. 02. 01.)

- Haszon Zs. (2016b): Kiss-ügy: Más áldozatoknak is erőt adhat Takáts Zsuzsanna. *24.hu*, 2016. május 10. <https://24.hu/belfold/2016/05/10/kiss-ugy-mas-aldozatoknak-is-erot-adhat-takats-zsuzsanna/> (utolsó letöltés: 2021. 02. 01.)
- Hercsel A. (2016): A skarlát betű. *hvg.hu*, 2016. április 15. https://hvg.hu/velemeney/20160415_A_skarlat_betu (utolsó letöltés: 2021. 02. 01.)
- Hont A. (2016): Hont: Az elkefélrt rendszerváltás. *hvg.hu*, 2016. április 11. https://hvg.hu/velemeney/20160411_hont_elkefelt_rendszervaltas_kiss_laszlo_uszoda_bantalmazas_szex (utolsó letöltés: 2021. 02. 01.)
- HVG (2016a): Kiss László-ügy: a partiba dobás a nemi erőszak minősített esete. *hvg.hu*, 2016. április 11. https://hvg.hu/itthon/20160411_kiss_laszlo_partibadobas_nemi_eroszak_vadirat_ammesztiarendelet (utolsó letöltés: 2021. 02. 01.)
- HVG (2016b): Sportolók, edzők, erőszak: A pofon egyszerű. *hvg.hu*, 2016. április 23. https://hvg.hu/itthon/201617__elsport__edzoi_eroszak__szuloi_felelosseg__a_pofon_egyszeru (utolsó letöltés: 2021. 02. 01.)
- Jászberényi S. (2016): Tudod, hogy nincs bocsánat, Kiss László. *24.hu*, 2016. május 11. <https://24.hu/poszt-itt/2016/05/11/tudod-hogy-nincs-bocsanat/> (utolsó letöltés: 2021. 02. 01.)
- Kálnoki-Kiss A. (2016): Okkal követelik Kiss László fejét, de azért gondolkozzunk el kicsit. *24.hu*, 2016. április 8. <https://24.hu/belfold/2016/04/08/okkal-kovetelik-kiss-laszlo-fejet-de-azert-gondolkozzunk-el-kicsit/> (utolsó letöltés: 2021. 02. 01.)
- Lévai K. (2016): Macsó tévhit. *hvg.hu*, 2016. április 18. https://hvg.hu/elet/20160418_macso_tevhitek_nemi_eroszak_emancipacio_kissugy (utolsó letöltés: 2021. 02. 01.)
- Medveggy G. (2016): Aczél Endre képtelen leállni az áldozathibáztatással a Kiss László-ügyben. *24.hu*, 2016. május 8. <https://24.hu/poszt-itt/2016/05/08/aczel-endre-keptelen-leallni-az-aldozathibaztatassal-a-kiss-laszlo-ugyben/> (utolsó letöltés: 2021. 02. 01.)
- Németh A. (2016): Tisztelt Takáts Zsuzsanna! – Egy férfi sportújságíró nyílt levele Kiss Lászlóék áldozatához. *WMN*, 2016. május 8. <https://wmn.hu/ugy/31142-tisztelt-takats-zsuzsanna-egy-ferfi-sportujsagi-ro-nyilt-levele-kiss-laszloek-aldozatahoz> (utolsó letöltés: 2021. 02. 01.)
- Panyi Sz. (2016): Tegyük fel az internetre a szexuális bűnözők adatait! *Index*, 2016. május 10. https://index.hu/velemeney/2016/05/10/tegyuk_fel_a_netre_a_szexualis_bunozok_adatait/ (utolsó letöltés: 2021. 02. 01.)
- Puskás P. (2016): Tudod, hogy nincs bocsánat. *hvg.hu*, 2016. május 12. https://hvg.hu/itthon/20160512_Tudod_hogy_nincs_bocsanat (utolsó letöltés: 2021. 02. 01.)
- Serdült V. (2016): Mit tehettem volna? Nagyon szerette a szexet. *Origo*, 2016. április 8. <https://www.origo.hu/itthon/20160408-aldozathibaztatás-nemi-eroszak-kiss-laszlo.html> (utolsó letöltés: 2021. 02. 01.)
- Stefka I. (2016): Gusztustalan. *azoreg.hu*, 2016. április 8. <https://azoreg.hu/gusztustalan/> (utolsó letöltés: 2021. 02. 01.)

- Tóth-Szenesi A. (2016): Kiss László, mondjal le! *Index*, 2016. április 6. https://index.hu/velemeney/2016/04/06/kiss_laszlo_uszas_csoportos_nemi_eroszak/ (utolsó letöltés: 2021. 02. 01.)
- Zsolt P. (2016): Zsolt Péter: a börtön nem ért el semmit Kiss Lászlónál. *24.hu*, 2016. május 16. <https://24.hu/poszt-itt/2016/05/16/zsolt-peter-a-borton-nem-ert-el-semmit-kiss-laszlonal/> (utolsó letöltés: 2021. 02. 01.)

További hivatkozott sajtócikkek

- 24.hu (2016a): Csapó Gábor: Nálam jobb indulatú barom nincs a Földön. *24.hu*, 2016. április 13. <https://24.hu/sport/palyan-kivul/2016/04/13/csapo-gabor-nalam-jobb-indulatu-barom-nincs-a-foldon/> (utolsó letöltés: 2021. 02. 01.)
- 24.hu (2016b): Kiss Lászlóék le akarták fizetni az áldozatot. *24.hu*, 2016. április 8. <https://24.hu/sport/palyan-kivul/2016/04/08/kiss-laszloek-le-akartak-fizetni-az-aldozatot/> (utolsó letöltés: 2021. 02. 01.)
- 24.hu (2016c): Kiss László-ügy: kivágta a biztosítékot Friderikusz műsora. *24.hu*, 2016. április 13. <https://24.hu/belfold/2016/04/13/kiss-laszlo-ugy-kivagta-a-biztositekot-friderikusz-musora/> (utolsó letöltés: 2021. 02. 01.)
- Blikk (2016a): Ön szerint mennie kéne Kiss Lászlónak? *blikk.hu*, 2016. április 7. <https://www.blikk.hu/sport/egyeni/on-szerint-mennie-kene-kiss-laszlonak/0msgd88> (utolsó letöltés: 2021. 02. 01.)
- Blikk (2016b): Elvenné a díszpolgári címet Kiss Lászlótól? *blikk.hu*, 2016. április 28. <https://www.blikk.hu/sport/egyeni/elvenne-a-diszpolgari-cimet-kiss-laszlotol/qjx6dne> (utolsó letöltés: 2021. 02. 01.)
- Blikk (2016c): Vége! Így verték le Kiss nevét a róla elnevezett uszodáról – fotók. *blikk.hu*, 2016. május 11. <https://www.blikk.hu/aktualis/belfold/igy-verték-le-kiss-nevet-a-rola-elnevezett-uszodarol-fotok/em7qpj5> (utolsó letöltés: 2021. 02. 01.)
- DA (2016): Aczél: A Facebook-oldalamat meghekkelték. *Index*, 2016. május 9. https://index.hu/belfold/2016/05/09/mar_nincs_facebook-oldala_aczel_endrenek/ (utolsó letöltés: 2021. 02. 01.)
- HVG (2016c): Gyárfás korábban is tudott Kiss László ügyéről. *hvg.hu*, 2016. április 6. https://hvg.hu/itthon/20160406_Gyarfás_korábban_is_tudott_Kiss_Laszlo_ugyerol (utolsó letöltés: 2021. 02. 01.)
- HVG (2016d): Kiss László-ügy: a partiba dobás a nemi erőszak minősített esete. *hvg.hu*, 2016. április 11. https://hvg.hu/itthon/20160411_kiss_laszlo_partibadobas_nemi_eroszak_vadirat_ammnesziarendelelet (utolsó letöltés: 2021. 02. 01.)
- HVG (2016e): Újabb uszodai nemi erőszakról számolt be egy nő. *hvg.hu*, 2016. május 24. https://hvg.hu/itthon/20160524_Ujabb_uszodai_nemi_eroszakrol_szamolt_be_egy_no (utolsó letöltés: 2021. 02. 01.)
- HVG (2016f): Gyárfás hazajött és elnézést kér. *hvg.hu*, 2016. április 10. https://hvg.hu/itthon/20160410_Gyarfás_hazajott_es_elnezest_ker (utolsó letöltés: 2021. 02. 01.)

- Index (2016a): Így verték le Kiss László nevét az uszodáról. *Index*, 2016. május 11. https://index.hu/video/2016/05/11/kiss_laszlo_uszoda_nevtabla_leszedes/ (utolsó letöltés: 2021. 02. 01.)
- Index (2016b): Korábban is erőszakoskodott Kiss László. *Index*, 2016. május 10. https://index.hu/belfold/2016/05/10/korabban_is_eroszakoskodott_kiss_laszlo/ (utolsó letöltés: 2021. 02. 01.)
- Nlc (2016a): Kiss László bűnlajstroma tovább bővül. *nlc.hu*, 2016. június 23. <https://nlc.hu/ezvan/20160623/kiss-laszlo-nemi-eroszak-ujabb-aldozat/> (utolsó letöltés: 2021. 02. 01.)
- Nlc (2016b): Kiss László-ügy: megszólalt a volt úszókapitányt kihallgató rendőr. *nlc.hu*, 2016. május 9. <https://nlc.hu/ezvan/20160509/kiss-laszlo-nemi-eroszak-tovabbi-fejlemenyek/> (utolsó letöltés: 2021. 02. 01.)
- Origo (2016a): Az Origo olvasói Kiss és Gyárfás fejét követelik. *Origo*, 2016. május 9. <https://www.origo.hu/itthon/20160509-az-origo-olvasoi-kiss-es-gyarf-as-tavozas-at-kovetelik.html> (utolsó letöltés: 2021. 02. 01.)
- Origo (2016b): Csak az öt óra edzés és a félsz minden nap. *Origo*, 2016. április 10. <https://www.origo.hu/sport/egyen/20160408-kiss-noemi-volt-uszo-iro-a-kiss-laszlo-ugyrol-az-uszodak-vilagarol.html> (utolsó letöltés: 2021. 02. 01.)
- Origo (2016c): Kiss Lászlóék két nemi erőszak miatt álltak bíróság előtt. *Origo*, 2016. április 15. <https://www.origo.hu/itthon/20160415-kiss-laszloek-ke-t-nemi-eroszak-miatt-alltak-birosag-elott.html> (utolsó letöltés: 2021. 02. 01.)
- Origo (2016d): Levették Kiss László nevét az uszodáról. *Origo*, 2016. május 11. <https://www.origo.hu/itthon/20160511-kiss-laszlo-ugy-szazhalombatta-diszpolgarsag.html> (utolsó letöltés: 2021. 02. 01.)

Függelék

A véleménycikkekben említésre került korábbi ügyek rövid leírása

- Ákos női princípiumos ügye: 2015 decemberében került elő egy tv-interjú, amelyben Kovács Ákos énekes arról beszél, hogy a nőknek nem az a dolga, hogy ugyananyit keressenek, mint a férfiak, hanem a női princípium beteljesítése, a férjhez menés és az anyaság.
- Bándy Kata-gyilkosság: A 25 éves, rendőrségi pszichológusként dolgozó Bándy Kata 2012 júliusában Pécsen tűnt el. Az ügye már ekkor nagy nyilvánosságot kapott, elsősorban a Facebookon. Pár napra rá előkerült a lány holtteste is. A rendőrség hamar kézre kerítette a 26 éves, roma származású P. Lászlót, aki a gyilkosságot elismerte, az erőszakot azonban végig tagadta. Életfogytiglani börtönbüntetésre ítélték, másodfokon 40 évre csökkentették az ítéletet.

Bill Cosby erőszakügye: Több mint 60 nő állítása szerint Bill Cosby elkábította és megerőszakolta őket. Ezek közül egy 2004-es ügy a bíróságon is megállt, Cosbyt 2018-ban 81 évesen elítélték.

Bob Hewitt-ügy: A Dél-afrikai Köztársaságban 2011-ben derült fény arra, hogy a 15-szörös Grand Slam-győztes teniszező a 80-as, 90-es években több tanítványát is zaklatta, kettőt pedig megerőszakolt. 2015-ben bírósági ítélet is született az ügyében, ami után Hewittot törölték a Tenisz hírességek Csarnokából.

Egyház pedofilügyei: 2015 nyarán és 2016 márciusában két zaklatási ügyre derült fény, amelyeket a Pannonhalmi Bencés Gimnáziumban követtek el. A második eset még a 90-es években történt, az esetet az elkövető elismerte. Elévülés miatt az ügynek jogi következménye nem lett, az egyházi eljárást viszont lefolytatták: a paptanárra vezeklő büntetést szabtak ki.

Fradi-meccs reklámja: 2016 márciusában került ki az a Fradi-meccset népszerűsítő reklámfilm, amelyben egy átöltöző nőt kukkoló férfit látunk, aki – miután az immár bírónak átöltözött nő kinyitja az ajtót – annyit mond: „*De szép kerek labdák. Ööö... labda.*” A videó készítői végül elnézést kértek.

Gólyatábori erőszak: 2014 nyarán az ELTE TÓK fonyódligeti gólyatáborában egy ott dolgozó fotós megerőszakolta és megverte az egyik részt vevő lányt. A 40 éves férfit elítélték, 9 év börtönt kapott. Korábbi hasonló gólyatábori esetek napvilágra kerülése a hallgatói önkormányzat és az egyetem felelősségét is felvetette.

Hosszú Katinka-ügy: Hosszú Katinka világbajnok úszó 2015 decemberében és 2016 januárjában kemény hangú sajtótájékoztatókon kritizálta az úszósövetséget, miszerint elvárják a világszínvonalú teljesítményt, de nem biztosítják hozzá a feltételeket. A januári tájékoztatón a sajtó képviselői előtt tépte szét a MÚSZ 12 milliós szerződését, az őt megszólítani igyekvő Kiss Lászlóval pedig nem állt szóba.

Jogászbálügy: 2016 márciusában az éves Budapesti Jogászbált hirdető Facebook posztokban a nőket a nemi sztereotípiákat erősítő módon, tárgyiasítva ábrázolták. Az egyik képen például egy férfi nyakát ölelő nő volt látható, és mellette a szöveg: „*A férfi jutalma a nő. A nő jutalma az a tudat, hogy ő a jutalom.*”. A posztot később eltávolították az oldalról, de az újságírói kérdésekre a szervezésben részt vevők jellemző reakciója az volt, hogy a kommunikációt nem tartják problémásnak.

Kelenföldi erőszak: A 17 éves Sz. Vivient 2016 tavaszán Kelenföldön erőszakolta meg a nála egy évvel idősebb T. Patrik, akit egy napja ismert. Az áldozat életveszélyes sérüléseket szenvedett, sokáig az intenzív osztályon feküdt. T. Patrik elismerte tettét, 8 és fél év börtönre ítélték.

Kiss Miklós-ügy: Kiss Miklós úszóedző a vád szerint 2003-ban egy szertárban zaklatta egyik tanítványát, egy 7 éves kislányt. Kiss 13 napot töltött előzetes letartóztatásban, elmarasztaló bírói ítélet nem született.

Kölni erőszak: 2015 szilveszter éjszaka Kölnben észak-afrikai és közel-keleti hárterű férfiak petárdákat robbantottak, majd tömegesen zaklattak szexuálisan és raboltak ki nőket az utcán. Az ügyben több száz feljelentés született, ítélet azonban alig.

- Margit-szigeti mutogatós orvos ügye: Konkrét ügynek nem találtam nyomát, de Gyurkó Szilvia említi meg véleménycikkében, hogy az egyik Margit-szigeti szatírról derült ki pár évvel korábban, hogy egyébként aneszteziológus orvos, feleséggel, gyerekekkel.
- Népligeti gyilkosság: 2016 márciusában a 20 éves M. Vivient gyerekkori barátja, a 22 éves K. Bálint ölte meg, aki érte ment autóval a népligeti szórakozóhelyhez, hogy együtt utazzanak haza Kakucsra. Ehelyett erőszakoskodni kezdett, majd több tördőfessel végzett a lánnyal. Tettét beismerte, a bíróság 25 évre ítélte, de másodfokon 18 évre mérsékelte.
- Páger Antal fasiszta múltja: Páger Antal viselkedése és megnyilvánulásai a zsidótörvények idején arra utalnak, hogy nyilas volt (bár vannak, akik ezt vitatják). A kérdéses fasiszta múltat középpontba állító Páger-portréfilmet 2016 márciusában mutatták be a tv-ben.
- Pécsi rendőrségi oktatóvideó ügye: 2014 őszén a Baranya Megyei Rendőr-főkapitányság *A biztonságosabb Pécsért* elnevezésű projekt keretében mutatta be azt a három kisfilmet, amelyben magas sarkút és miniszoknyát húzó, ittas, bulizó lányokat erőszakolnak meg. A spotok jelmondata: „*Tehetsz róla, tehetsz ellene.*”
- Schmitt Pál plágiumügye: A hvg.hu 2012-ben tárta fel, hogy Schmitt Pál (akkori köztársasági elnök) doktori disszertációjának jelentős része egy bolgár sportkutató munkájának szó szerinti fordítása. Schmitt Páltól megvonták a doktori címet, ő pedig a kezdeti tagadás után végül lemondott a köztársasági elnöki posztról.
- Sipos-ügy: 2014 nyarán a 444.hu írta meg tényfeltáró cikkben, hogy egy budapesti elit gimnázium tanára éveken keresztül visszaélt a tanítványai bizalmával, rájongásával, és szexuálisan zaklatta őket.
- Szepesi-ügy: Szepesi Nikolett egykori úszó 2013-as megjelenésű *ÉN*, a szexmániás című könyvében írta le, hogy 13 évesen szexuálisan zaklatta az uszodai masszőr (Bacsa István, „Kicsi bácsi”). A történetet néhány másik egykori úszólány is megerősítette, hozzátevé, hogy hiába jelezték az edzőnek, hogy mi történt, nem vették őket komolyan.
- UNICEF-jelentés: egy 2014-es UNICEF-kutatás szerint a válaszadó sportoló gyerekek 73%-át érte érzelmi bántalmazás, 39%-át fizikai erőszak, 31%-át szexuális zaklatás, 15%-nak pedig beavatási szertartásban kellett részt vennie.
- Vak komondor: Fülöpháza polgármestere, Balogh József 2013 áprilisában verte meg élettársát úgy, hogy annak több csontja is eltört. Balogh kezdetben azt állította, hogy élettársa azért sérült meg, mert a család kutyája, egy vak komondor fellökte, később azonban beismerte tettét. A büntetőper 2016 februárjában pénzbüntetéssel zárult.
- Zsanett-ügy: A 21 éves E. Zsanettet 2007 májusban hajnalban állította meg öt rendőr, amikor a Múzeum körúton tartott hazafelé autóval. Állítása szerint ketten megerőszakolták, és a nála lévő pénzt is elvették tőle. Az ügyből elhúzódozó, a média által is követett pereskedés lett, végül bizonyítottság hiányában szüntették meg az eljárást. A megvádolt rendőröknek (30 nap előzetes letartóztatás miatt) 2014-ben kártérítést ítéltek meg.